

О Т Ч Е Т
НА ИНСТИТУТА ЗА БАЛКАНИСТИКА
С ЦЕНТЪР ПО ТРАКОЛОГИЯ
„ПРОФ. АЛ. ФОЛ“ – БАН
ЗА 2016 г.

ПРОБЛЕМАТИКА НА ЗВЕНОТО

През 2016 г. трайният научен интерес на изследователите в ИБЦТ бе насочен към актуалното разглеждане на проблеми, свързани с тракологията, византистиката, ориенталистиката, както и с балканската културология и европеистиката, представляващи съществен ресурс за развитието на съвременната Балканистика, за изграждането и утвърждаването на представите за разширена Европа. Реализирането на основния приоритет в работата на ИБЦТ – формиране на научна политика, създаваща условия за трансфера на знания в съответствие с нуждите на социално-икономическото и интелектуално развитие на българското общество, – през 2016 г. бе под знака на активизиране на сътрудничеството с европейските научни програми и инициативи; разширяване на научните мрежи чрез инструментариума на международните проекти по линия на БАН, проектите на бюджетна субсидия, рамковите договори, персоналните научни връзки, съвместните публикации, общите научни конференции и пр. Научната продукция на ИБЦТ обхващаше стратегически за академичния състав изследвания, свързани с призивите пред глобализацията и глокализацията, пред геополитическите процеси на Балканите през второто десетилетие на XXI в., пред модернизационните феномени, съобразени с етническата и културна пъстрота на полуострова. Иновационните изследователски подходи и методологии станаха водещи критерии при анализа на динамичните промени в различните сфери на балканските общества, стимулиращи или възпрепятстващи интеграцията на Балканите в Европа. Богатата проблематика из областта на тракологията, византистиката, османистиката, новата и най-новата история на страните от Югоизточна Европа, балканската културология, езикознание, изследвания на Средиземноморието, политология и европеистика, залегнала в научните трудове, беше адресирана както към професионалното

израстване на студенти, дипломанти и докторанти, така и към редица държавни и културни институции в България и в чужбина.

През изминалата година ИБЦТ работи по 12 международни проекта, 11 проекта на бюджетна субсидия и 1 на ФНИ. Успешно изпълняваните рамкови договори, персоналните научни връзки, съвместните публикации, общите научни конференции бяха залог научното звено да задържи авторитетните си позиции в европейската научна общност.

С оглед засилване на интеграцията на елементите в „триъгълника на знанието“ – образование, бизнес, наука, ИБЦТ продължи участието си в клъстера „Иновации и култура“ заедно с водещи организации от БАН, университети, фирми и неправителствени организации.

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ПО ПРИОРИТЕТИТЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ 2020

В подкрепа на Тематичните научни програми в приоритетните области на Националната стратегия, ИБЦТ успешно развиваше проектите на бюджетна основа, насочени към разгръщането на силни научни направления, които да се превърнат в основа за бъдещи научни школи в балканистиката. Заглавията им подсказват основните проблемни кръгове, около които е съсредоточен научният потенциал на института:

БАЛКАНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА ИДЕЯ ОТ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА ХІХ ДО НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК с ръков. проф. дин Ал. Костов

Работата на участниците през 2016 г. бе насочена към изследване на основни аспекти, свързани с главната тема, което намери отражение в публикуваните изследвания и изнесените доклади.

БАЛКАНИТЕ – ПРОТИВОПОСТАВЯНЕ И ВЗАИМНОСТ ХІХ–ХХв. с ръков. проф. дин Св. Елдъров

С постигнатите през тригодишния период (2014-2016 г.) резултати проектът обогатява научното познание за националните и етнорелигиозните процеси на противопоставяне и взаимност на Балканите през ХІХ–ХХ век. Научни партньори на проекта в осъществяването на неговите задачи са редица неправителствени научни организации. Членовете на работния екип участват в редакционните

колегиии и съвети на сп. *Балкани, Etudes balkaniques, Дриновски сборник, Историческо бъдеще, Военноисторически сборник, Македонски преглед, Известия на Тракийския научен институт* и др. Общо са издадени 3 монографии и 7 сборника, заедно с многобройните студии и статии по темата на проекта.

„ГОЛЯМОТО СРЕДИЗЕМНОМОРИЕ“: ПОГЛЕД ОТВЪТРЕ И ОТВЪН с ръков. проф. дин *Лиляна Симеонова*

През изминалата година са излезли 11 броя статии и студии, 5 рецензии и е отчетено участие в 14 конференции и конгреси. Извършена е издателска дейност на исторически извори с коментар: проф. Р. Заимова работи върху разчитането на ръкопис, препис и подготовка на критическо издание на френски за лазаритската мисия в Македония (XVIII-XXв.) от А. Друлез /Les lazaristes de Salonique ottomane: établissement et activités des missionnaires (fin du 18e siècle – 1912/, а д-р Вл. Иванов осъществи критическо издание на откъс от „Пътешествието на Ибн Батута в Турция през 30-те год. на XIV в.“ (II част) за Алманах II/6, МИО (Младежка Историческа Общност), (София, 2016) ISSN 2367-802X (13 с.).

БАЛКАНИТЕ ПРЕД ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА: ОБРАЗОВАТЕЛНИ И КУЛТУРНИ ПОЛИТИКИ с ръков. доц. д-р *Йорданка Бибина*

През 2016г. по проекта е подготвена за печат монографията „Книгата и нейният дом. Османските библиотеки в България“ на доц. дин О. Събев, а излезли от печат са книгите на доц. д-р М. Стамова „Албанският проблем в Югославия след Тито (1980-1990 г.)“ и изследването на Сотирис Теохаридис „Социална етика и глобални кризи“. Публикувани са общо 14 статии от членовете на колектива, които са участвали в 12 национални и международни конференции.

За целия тригодишен период са отпечатани общо 5 монографии, 4 преводни и 1 есеистична книги, 52 статии и студии, защитен е 1 голям докторат, а членовете на екипа са участвали в 52 национални и международни конференции и конгреси.

ИЗВОРИ ЗА БАЛКАНСКИТЕ НАРОДИ с ръков. доц. д-р *Росица Градева*

През 2016 г. са отчетени 2 публикации на изворов материал: Ракова, Сн., Данова, П. *Бенедето Рамберти и Даниело Лудовизи – двама венециански пратеници в Константинопол през 1534 година* и Данова, Н. *България и българите в гръцката*

книжнина (XVII-средата на XIX век) заедно с работата по основните направления и извороведски изследвания.

БАЛКАНИТЕ МЕЖДУ ИЗТОКА И ЗАПАДА – КУЛТУРНИ И ЦИВИЛИЗАЦИОННИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ с ръков. доц. д-р А. Балчева

През изминалия отчетен период бяха организирани VIII Балканистични четения (13-14 октомври 2016), на тема: *Балканите през смях и сълзи*, в които взеха участие сътрудници от ИБЦТ заедно с други сродни институти от БАН. Издадени са: книгата на гл. ас.д-р Л. Миндова „Другата Итака. За дома на литературата“, 29 статии и студии, 8 рецензии, а изследователите са участвали в 8 научни международни и национални конференции. Подготвя се за печат разширен вариант на докладите от XI-ия международен конгрес по балканистика в Годишника за Сравнително литературознание и Балканистика на СУ „Св. Кл. Охридски“ *Colloquia Comparativa Litterarum*.

ИЗВОРИ ЗА ТРАКИЯ И ТРАКИТЕ с ръков. проф. д-р Св. Янакиева и проф. д. изк. Ваня Лозанова-Станчева

Основен резултат от работата бе подготовката на сборник *Thracia 22* от проведената през 2015 г. национална конференция с участието на 21 учени от ЦТ, катедрата по класическа филология на СУ „Св. Климент Охридски“, НБУ, музеи и НГДЕК, на която бяха изнесени доклади, интерпретиращи значими литературни, епиграфски, ономастични, нумизматични и археологически изворови данни.

Проведена бе и конференцията: *Seminarium Thracicum: „35 години „GETICA“*. История и култура на Североизточна България през античността“. София, 22.04. 2016 г. Ръководител: проф. Светлана Янакиева.

MIRABILIA: ЧУДЕСА И ЧУДОВИЩА с ръков. проф. д. изк. Ваня Лозанова и проф. дин Валерия Фол

През 2016 г. беше приключена съставителската, редакторска и издателска дейност, свързана с публикуването на кн.1/2016 на *Etudes balkaniques* (Mirabilia: Mirales and Monsters).

Излезе от печат и сборникът: Лозанова, В., Фол, В. (Съст.) *Mirabilia: чудеса и чудовища*. С., 2016 (*Studia balkanika* 31), ISSN 978-619-7179-05-7, 9-11

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ДРЕВНА ТРАКИЯ И ТРАКИТЕ (=ЕНЦИКЛОПЕДИЯ НА ТРАКИЙСКАТА ДРЕВНОСТ) с ръков. проф. дин Калин Порожанов

Въз основа на изворови данни от всякакво естество – антична литература, епиграфски, археологически и други паметници, свързани с историята и културата на Древна Тракия и траките през 2016 г. са написани и предадени още 2 нови статии за енциклопедията с автори проф. Св. Янакиева (*Тракийско езикознание*) и гл.ас. М. Иванов (*Св. Дазий Доростолски*), пренаписани от В. Манавска са 4 статии (*Артаксеркс I, II, III, IV, V и Дарий III*). Така техният брой е 388, а общият брой надхвърля 600.

ДРЕВНА ТРАКИЯ ПРЕЗ I ХИЛ.ПР.ХР.: ИКОНОМИКА, ПОЛИТИКА, ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА с ръков. *доц.д-р Румяна Георгиева*

Разработките от тригодишния проект прераснаха в цялостен общоакадемичен проект, по който през 2016 г. беше издаден сборника *Thracia XXI* със същото заглавие. През отчетния период изследователският екип организира и конференцията *Seminarium Thracicum: „Древен текстил: сведения, артефакти, анализи“*, София, 31.03.2016 г. Ръководител: доц. Румяна Георгиева.

„SEMINARIUM THRACICUM“ по тема „Тракия и Рим“ с ръков. *доц. д-р Камен Димитров*

Подготвени са нови изследвания, разработки и публикации, а членовете на научния колектив участваха в редица научни форми, на които представиха досегашните резултати от изследванията си.

Реализацията на тези структурноопределящи за научния профил на института тематични области намери трайно изражение в многообразната научна продукция, организирани международни и национални научни форуми, лекционни курсове, семинари, научна експертиза и пр., обслужващи стратегически области на научното познание в България и Европейския съюз.

Значимо присъствие в научната дейност на ИБЦТ имаха и проектите с външно финансиране:

По конкурс „ФИНАНСИРАНЕ НА ФУНДАМЕНТАЛНИ НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – 2016“, МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА, ФОНД „НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“, ИБЦТ спечели проект: *Солун и българите: история, памет, съвремие* с ръководител: доц. д-р Юра Константинова и участници от секция „Културна история на балканските народи“

– гл. ас. д-р Гергана Дончева и гл. ас. д-р Маламир Спасов; от секция „Балканите XV – XIX в.“ – проф. дин Рая Заимова, гл.ас. д-р Елмира Василева; от секция „Балканите 1878 – 1945 г.“ – доц. д-р Румяна Прешленова и гл.ас. д-р Ивайло Начев.

По програма на НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЯ НА Р БЪЛГАРИЯ ЗА ЮНЕСКО към МВнР бе одобрен проектът:

Човек-природа-култура: Древна Тракия и Средновековна България/ Man-Nature-Culture: Ancient Thrace and Medieval Bulgaria, посветен на 60-годишнината от членството на България в ЮНЕСКО с ръководител проф дин В. Фол и участник гл. ас. д-р Р. Попова.

Общонационално и международно значение доби ръководеният от проф. дин В. Фол общоакадемичен интердисциплинарен проект *Траките – генезис и развитие на етноса, културни идентичности, цивилизационни взаимодействия и наследство от древността*, финансиран от дарение на г-н Петър Манджуков, обединил усилията на 150 учени от 30 института на БАН, в които работят и представители на университети и научни центрове от Канада, Италия, Германия, Япония и Швейцария. Резултатите от досегашната изследователска дейност на неговите участници залегнаха в отпечатания едноименен том от поредицата *Thracia XXI* „Древна Тракия през I хил.пр.Хр.: икономика, политика, общество, култура“.

Учени от ИБЦТ са ръководители и участници и на проекти извън института:

„Култури, памет, наследства в региона на южната българска граница“, финансиран от ФНИ, бенефициент Институт по етнология и фолклористика – БАН – член на екипа проф. В. Фол.

„Изследване на мегалитни паметници в Сърнена Средна гора“ – научен ръков. проф. В. Фол.

Сборяново – некрополи и територия. Съвместен археологически проект на НАИМ – БАН и Университета Женева с ръководител проф. Д. Гергова.

Национален научен проект „*Енциклопедия Тракия*“ на Тракийския научен институт – София и БАН, с участник проф. Св. Елдъров.

Национален научен проект „Постоянна музейна експозиция „Корени във времето“ в Българския екзархийски метох в Истанбул“ на Министерството на външните работи с участник проф. Св. Елдъров.

Македония – минало и съвременност, научен проект на Македонския научен институт – София, с участник проф. Св. Елдъров.

Исторически аспекти на миграционните процеси и културните взаимодействия между Югоизточна Европа и Северозападна Мала Азия през вековете – средище и кръстопът на цивилизации на научноизследователския център Югоизточна Европа и Мала Азия към ПИФ на ЮЗУ, с ръководител проф. К. Порожанов.

Граници и социална мобилност, проект за млади учени, финансиран от ФНИ – ПУ „Паисий Хилендарски“, ръководител на проекта доц. Д. Парушева.

Дубровник и България XII-XIV, финансиран от УХК „Алма Матер“, научен ръководител: акад. Васил Гюзелев, с участник доц. П. Данова.

Виртуална изложба: Владетелят в българската историческа памет. Митология, доктрина, образност, финансиран от ФНИ - № ДФНИ-КА 01/9 от 27.11.2012 г., 2012-2014 г. (член на екипа по проект). Науч. р-л доц. Зарко Ждраков – НХА. Участник от ИБЦТ гл. ас. Р. Попова Други участници в проекта – НИМ-София, НХА, НБУ, СУ „Св. Климент Охридски“.

Диалози на паметта на Университетския Хуманитарен комплекс „Алма Матер“ при СУ „Св. Климент Охридски“ с участници проф. Ал. Костов, доц. Р. Прешленова, гл. ас. д-р Ив. Начев и гл. ас. Г. Димов, гл. ас. Вл. Иванов.

Полза/ефект за обществото

Развиваните през 2016 г. от ИБЦТ дейности благоприятстваха разработването на базисни, актуални и иновационни трудове по значими теми от областта на тракологията, византистиката, османистиката, новата и най-новата история на страните от Югоизточна Европа, балканската културология, езикознание, изследвания на Средиземноморието, политология и европеистика. Всички те намират конкретно приложение в образованието, развитието на културния туризъм, устойчивото развитие на общините, двустранните и многостранни културни взаимоотношения на Балканите и Европа, увеличаването на капацитета на общини и ведомства, отговарящи за наука, образование, култура, регионално развитие и международни отношения.

През 2016 г. проф. В. Фол и проф. Д. Гергова заедно с водещи чуждестранни учени бяха делегати на първия международен конгрес на световните цивилизации и модерния туризъм /World Civilizations and Creative Tourism Sofia, Bulgaria, (29.11-01. 2016)/, на който бяха очертани стратегиите за развитие на устойчивия туризъм и връзката им с наследството на древните цивилизации. През същата година проф. Д. Гергова изнесе лекции в Ню Йорк – Метрополитън, Българското консулство в Ню Йорк и в Киото на Международния конгрес по археология. Интерактивна карта ЮНЕСКО бе подготвена от проф. В. Фол.

Проф. Л. Тасева направи презентации на програмите на Фондация „Александър фон Хумболт“ пред Икономическия и Медицинския университет във Варна, Института по физиология на растенията и генетика при БАН. Тя бе и съорганизатор на Десетата българо-американска конференция „Beyond the Borders“, в която взеха участие проф. Л. Симеонова и гл.ас. д-р Ю. Златкова.

Проф. Л. Симеонова и доц. Р. Градева изнесоха поредица от лекции в Американския изследователски център в София.

Проф. В. Лозанова бе поканена на Втория международен симпозиум „Мегалитни паметници и култови практики“ в Благоевград, а доц. К. Димитров бе участник в организирания от РАЦ-Враца колоквиум: „Културно-историческото наследство – състояние, проучване и опазване в трансграничния регион – Северна България и Южна Румъния“.

Целевите групи, към които са насочени тези изяви обхващат широка прослойка от българското общество, сред които научни работници, изявени балканисти и университетски преподаватели, студенти и докторанти, библиотекари, издатели, дипломати, държавни и общински структури, научни и културни институции.

Академичният състав на ИБЦТ осъществява интензивна експертна дейност в различни научни съвети и органи и чрез медиите.

Изработването и обосноваването на докторски програми – основен приоритет в стратегията на ИБЦТ бе съобразено с динамичните промени в националното и в европейското образователно пространство. Приносно значение имат и

бакалавърските и магистърски програми, изградени на принципа на активно партньорство на ИБЦТ с ВУЗ и всички хуманитарни институти на БАН.

Взаимоотношения на ИБЦТ с други институции

Превърналото се в традиция сътрудничество с редица институции, през 2016г. бе конкретно реализирано с продължилата дейност по сключените съвместни договори с Държавна агенция „Архиви“ (ДАА), Регионалните исторически музеи в Монтана, Враца и Кюстендил и Националната гимназия за древни езици и култури „Константин Кирил Философ“, с Дипломатическия институт и Държавния културен институт към Министъра на външните работи на РБ, а също с Американския изследователски център в София, Гръцкия културен център, с Френския и Италианския културни институти, с посолствата на Хърватия, Румъния, Чехия, Гърция и Украйна, с научната секция „Военноисторически изследвания и поуки от практиката“ при Военната академия „Г. С. Раковски“.

Експертни становища бяха изработени от учените от ИБЦТ за нуждите и дейността на редица институции като Националната агенция за оценяване и акредитация; Комисията по образованието и науката в 43 ОНС; Комисията по външна политика в 43 ОНС; Комисията по култура в 43 ОНС; за ФНИ към МОН; Министерството на културата; Националния комитет по балканистика; Военноисторическата комисия; Консултативният съвет за хуманитарни науки при БАН; Съвета за чуждестранна българистика към УС на БАН; Националният исторически музей; Националната следствена служба; Военната академия „Г. С. Раковски“ – секция „Военноисторически изследвания и поуки от практиката“; Държавната агенция „Архиви“; Българската филмова академия, секция „Кинокритици“; Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“ и други библиотеки и музеи на територията на България.

ИБЦТ продължи многообразното си сътрудничество с български висши учебни заведения и научни институти като: СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ, ПУ „Паисий Хилендарски“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, НБУ, ШУ „Епископ Константин Преславски“, Главно управление на архивите, Института за исторически изследвания при БАН, Института за български език, Института за литература, Института за изследвания на обществата и знанието при БАН, Института за изследване на изкуствата към БАН и др.

Съществен е и приносът на учени от ИБЦТ, които взеха активно участие в работата на редица чуждестранни институции като: БНК на ICOM-UNESCO; Международната асоциация за югоизточноевропейски проучвания (AIESEE); Международната асоциация за византийски проучвания (AIEB); Международната асоциация по тракология; Международна федерация на Институтите за средновековни изследвания (FIDEM); Фондация „Александър фон Хумболт“; Съвета за чуждестранна българистика при БАН; SH6 експертен панел на European Research Council за оценяване на проекти – Starting Grants (2016); HS експертен панел за оценяване на проекти по схемата POLONEZ на Полския национален научен фонд (2016); Борда на оценителите към поредицата “Etudes internationales sur le Dix-huitième siècle”; ИКОМОС-БНК; WAC (Световен археологически конгрес), в който проф. Д. Гергова е координатор за Централна и Източна Европа, UISPP, Изпълнителния комитет на Международната асоциация за османски социални и икономически изследвания/ Executive Committee of the International Association of Otoman Social and Economic History/ (IAOSEN); Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti – Zagreb; North American Patristic Society; Международния съвет за индоевропейски и траколожки изследвания; Комисията за Старославянски речник при Международния комитет на славистите; Международния борд на Гръцкия институт за запазване на морските традиции – Атина; Американския изследователски център в София; CIEPO (Comité international des études ottomanes et pré-ottomanes), Center for Ottoman Studies-Belgrade; International Advisory Board: Centre for Balkan and Black Sea Studies, Yıldız Teknik Üniversitesi-Istanbul; Университета на Монреал (Канада); Научния съвет на Фондация „Felix Kanitz“, Виена; Университета „Рома-тре“ – департамент „Политически науки“ (Италия); Университета „Осман Гази“ в Ескишехир (Турция); Университета „Атълъм“ в Анкара (Турция); Института за исторически науки и Института за хърватска литература, история и театър към Хърватската академия на науките и изкуствата; Хърватския институт за история; Института за югоизточноевропейски проучвания на Румънската АН; Института по история „Николае Йорга“ към Румънската АН; Масариковия институт и архив на Академията на науките на Чешката република; Балканоложкия институт (САНИ) и др.

Част от академичния състав на института участва и в работата на редица неправителствени научни и обществени организации с национално значение като

Националният комитет за югоизточноевропейски проучвания; Асоциацията на медиевистите и византистите в България; Дружеството на изследователите на античността в България; Българското историческо дружество; Националната комисия по морска история; Българското дружество за проучване на XVIII век; Българското геополитическо дружество; Българската асоциация за външна политика; Македонския научен институт; Тракийския научен институт; Българската асоциация по военна история; Балканския културен институт; Национална комисия по морска история; Академичният кръг по сравнително литературознание АКСЛИТ; Сдружение „Колегиум Германия“; Организация на евреите в България „Шалом“ и др.

ОБЩОНАЦИОНАЛНИ И ОПЕРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ, ОБСЛУЖВАЩИ ДЪРЖАВАТА

По ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“ 2014-2020 г., ПРИОРИТЕТНА ОС № 1 „Научни изследвания и технологично развитие“, Институтът за балканистика с Център по тракология „Проф. А. Фол“ участва в подготовката на проект „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“, процедура: BG05:2OP001-1.001. Организираният за целта консорциум включва 13 партньори, начело със СУ „Св. Климент Охридски“.

Целта е изграждането на научноизследователска инфраструктура, оборудване на лаборатории и поставяне на начало на научноизследователска и развойна дейност. ИБЦТ участва с проект „Тайнствата на Древна Тракия“ с ръководител проф. д.изк. Ваня Лозанова, който е образователна програма с участието на 17 сътрудници от ИБЦТ, двама докторанти и един външен член. Предвидени са четири модула на обучение: един базов, два специализирани и един с факултативна учебна дейност. Програмата е отворена към широк кръг от заинтересовани.

Във връзка с отбелязването на 60-годишнината от членството на България в ЮНЕСКО Институтът за балканистика с Център по тракология „Проф. Александър Фол“ към БАН изработи двуезичен интерактивен мултимедиен продукт на тема „Човек-природа-култура: Древна Тракия и Средновековна България“ (*Man-Nature-Culture: Ancient Thrace and Medieval Bulgaria*). Съгласно проекто-предложението

представянето на продукта беше придружено от фотоизложба и кратки лекции, предназначени за най-широка аудитория, с фокус върху групата на подрастващите и обучаващите се. Включени са и 4 от паметниците на територията на Република България от листата на световното културно наследство на ЮНЕСКО – Казанлъшка и Свещарски гробници, Мадарски конник, Ивановски скални манастири. Изложбата и мултимедийният продукт бяха представени заедно с направения през 2014 година, отново по проект на ИБЦТ-БАН, тридесет минутен дигитален продукт *„Древна Тракия – врата към безсмъртието“* със субтитри на английски език, в който са показани едни от най-добрите образци на тракийската сакрална архитектура в ландшафтен контекст. Интерактивните продукти и фотоизложбата са предоставени на Националната комисия за ЮНЕСКО за презентации в страната и чужбина.

В рамките на политиката си за подобряване качеството на експертното и оперативно обслужване на държавата ИБЦТ засили активността си в Националната Мрежа от Регионални академични центрове (РАЦ), целяща да създаде условия за пълноценно сътрудничество и интеграция между институтите на БАН и техните подразделения в отделните региони на страната с университетите, индустриалците и общините. На 17 юни 2016 г. по случай 125-та годишнина от обявяването на Монтана за град ИБЦТ съвместно с РАЦ – Монтана, организира конференция *„От Montana до Монтана: един град между древността и настоящето“*, чиито доклади бяха публикувани във финансираня от община Монтана едноименен сборник. Изданието хвърля светлина върху миналото на Монтана през Античността, Средновековието и XIX век и бе представено на специален панел в рамките на празничната програма на честванията.

През 2016 г. продължи инициативата на Института по балканистика с Център по тракология към БАН, съвместно с Института за икономика и международни отношения (ИИМО) за провеждането на поредицата дискусии *„България и нейните съседи“*. Обобщения на резултатите от проведените срещи, посветени на важни международни проблеми като отражението на Сирийската криза на Балканите, бяха изпратени на МС, МВнР, 43 ОНС и други държавни институции.

В рамките на програмата за подпомагане на младите учени в БАН по направление VIII „Културно-историческо наследство и национална идентичност“, ИБЦТ спечели 3 изследователски проекта:

„Основни артерии на комуникация в дн. Южна България и Беломорието – средство за интегрирането на българските земи в Средиземноморския свят (края на VII – началото на XIII в.)“, млад учен: д-р Г. Димов; научен ръководител: проф. дин Л. Симеонова;

„Чуждите влияния и мюсюлманските общности в Западните Балкани по примера на Босна и Хрещеговина – международни отношения и локални последици“, млад учен: докторант: Мариян Карагьозов; научен ръководител: проф. дин. Александър Костов;

„Конструиране на националната идентичност на Косово: между паметта и историята“. Институт: ИЕФЕМ; млад учен: гл. ас. Димитър Атанасов; научен ръководител: доц. д-р Марияна Стамова (ИБЦТ).

Учените от ИБЦТ през изминалия отчетен период станаха автори на редица експертни оценки, становища и рецензии за конкурси за нуждите на ФНИ, МОН, на Националната агенция за оценяване и акредитация и др.

РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2016 г.

През 2016 г. учените от ИБЦТ издадоха 213 публикации, сред които са следните монографии, сборници, извори:

Книги

Бояджиева, Н. Международни отношения, София, Албатрос, 2016 г., 654 стр., ISBN 978-954-751-126-2, резюме на руски и на англ. ез.

Миндова, Л. Другата Итака. За дома на литературата. ИК „Изток-Запад“. София, 2016. ISBN: 978-619-152-911-7. 304 с.

Начев, Ив., в съавторство със Зорница Велинова. София и балканската модерност. Белград, София, Загреб, Любляна и Сараево (1878 – 1914). Издателство Рива, София 2016 . 368 страници ISBN: 9789543205400.

Sabev, O. Ibrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni (1726-1746). Yeniden Değerlendirme. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2016, 480 с. (четвърто разширено издание).

Стамова, М. Албанският проблем в Югославия след Тито (1980–1990). С., Парадигма, 2016, 310 с., ISBN 978-954-326-287-8.

Чичикова, М., К. Д. Димитров. Севтополис – градът на Севт III. Пловдив (Летера). 2016. ISBN: 9786191790661.

Сборници

Костов, Ал., Фр. Гуида, П. Данова (Съст.) I Balcani, la Bulgaria e l'Italia durante la Guerra fredda. Atti del convegno internazionale di studi organizzato dal Dipartimento di Scienze politiche – Università Roma Tre l'Associazione italiana di Studi del Sud-est europeo – AISSEE in collaborazione con l'Istituto di Studi balcanici & Centro di Tracologia – ABS Roma, 5 – 6 maggio 2016 a cura di Alexandre Kostov, Francesco Guida e Penka Danova.

Костов, Ал. (Съст.) От Montana до Монтана: един град между древността и настоящето, Доклади от научна конференция, посветена на развитието на град Монтана и региона през вековете, проведена на 17.6.2016 г, София, ИБЦТ, 2016, ISBN 978-619-7179-04-0.

Георгиева, Р., Св. Янакиева, К. Порожанов (Съст.). Древна Тракия през I хил.пр. Христа: икономика, политика, общество, култура“, *Thracia XXI*, София, изд. на БАН „Проф. М. Дринов“, 2016, 329 стр. ISSN 0204-9872.

Лозанова, В., Фол, В. (Съст.) Mirabilia: чудеса и чудовища. С., 2016 (*Studia balkanika 31*), ISSN 978-619-7179-05-7, 9-11.

Елдъров, Св. (Съст.) История, религия и политика. Сборник със студии и статии от сътрудничеството между Българската академия на науките и Македонската академия на науките и изкуствата по проекта „Православие и католицизъм на Балканите XIX – XX век“. София, Институт за балканистика с Център по тракология при БАН, 2016, 300 стр., ISBN 978-619-7179-06-4.

Елдъров, Св. и др. (Съст.) Освободителните борби на Македония от Източната криза до Балканските войни. София, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2016, 212 стр. ISBN 978-954-322-864-5.

Елдъров, Св. и др. (Съст.) България в Първата световна война 1915–1916 г. Сборник със студии и статии. София, „Пропелер“, 2016, 260 стр. ISBN 978-954-392-417-2.

Извори

Ракова, Сн., Данова, П. (Съст.). Бенедето Рамберти и Даниело Лудовизи – двама венециански пратеници в Константинопол през 1534 година. Пловдив: Фондация „Българско историческо наследство“, 2016, 329 с. ISBN 978-954-8536-19-6.

Миндова, Л. (Съставителство и превод от сръбски) Божович, Гойко. Името на езика. Поезия. Издателство за поезия ДА. София, 2016.

Най-значимо научно постижение

Начев, Ив. в съавторство със Зорница Велинова. София и балканската модерност. Белград, София, Загреб, Любляна и Сараево (1878 – 1914). Издателство Рива, София 2016. 368 страници ISBN: 9789543205400

София и балканската модерност. Белград, София, Загреб, Любляна, Сараево (1878-1914) е проучване в областта на социалната и градската история, чиято цел е да бъде проследена ролята на столичните градове в процеса на модернизацията на обществата в Югоизточна Европа. В книгата гл.ас.д-р Ив. Начев надгражда досегашните си изследвания върху градовете – Загреб, Любляна и Сараево. Посредством разглеждането на процесите на модернизация в широк балкански контекст и добавянето на отделни паралели с европейски примери, трудът дава отговори на многобройни изследователски проблеми на балканското общество. Анализирани са различни аспекти от развитието на столичния град в Югоизточна Европа през една динамична епоха, създала модели на модерен градски живот, много от които продължават да бъдат част и от нашето съвремие. Изследването търси отговори на

широк спектър въпроси на балканската модернизация, засягащи демографското, социалното, икономическото, градоустройственото и културното развитие на посочените столични градове, които в много отношения изиграват ролята на двигател на промените в балканските общества като цяло. Изданието е предназначено както за специалисти, така и за широката публика с интереси в хуманитаристиката.

Най-значимо научно-приложно постижение

Двуезичен интерактивен мултимедиен продукт на тема *Човек-природа-култура: Древна Тракия и Средновековна България (Man-Nature-Culture: Ancient Thrace and Medieval Bulgaria)*, по повод 60-годишнината от членството на България в ЮНЕСКО).

Продуктът включва фотоизложба и кратки лекции, предназначени за най-широка аудитория, фокусирани около 4 паметника на ЮНЕСКО на територията на Република България – Казанлъшка и Свещарски гробници, Мадарски конник, Ивановски скални манастири. Изложбата и мултимедийният продукт се представят заедно с направения през 2014 година, отново по проект на ИБЦТ-БАН, тридесет минутен дигитален продукт *Древна Тракия – врата към безсмъртието* със субтитри на английски език, в който са показани едни от най-добрите образци на тракийската сакрална архитектура в ландшафтен контекст.

Целта, която си постави проектът, е да запознае целевите групи с връзката на античния и средновековен човек с природата, нейната трансформация в култура на битието, връзката природа-култура, видима в съхранените до наши дни недвижими и движими културни ценности.

Чрез визуалния и текстови разказ се търси осмислянето на отношението човек – природа – култура, с цел доближаване до хората от античността и средновековието, извън техните клиширани от учебниците, достъпната литература и медийно представяне на широката аудитория образи, през историческия факт и през метафоричния образен текст.

Интерактивните продукти и фотоизложбата са предоставени на Националната комисия за ЮНЕСКО за представяне в страната и чужбина.

През изминалата година ИБЦТ получи заслужено признание, изразено чрез отличията, връчени на неговите учени.

На 11 ноември 2016 г. на официална церемония акад. Стефан Воденичаров връчи Отличителния знак на БАН на директора на ИБЦТ – проф. дин Ал.

Костов за приноса му в областта на новата и най-новата обща история и историята на балканските народи и по случай неговата 60-годишнина.

Проф. Л. Симеонова бе удостоена с награда на Съюза на преводачите в България за ярки постижения в областта на превода на хуманитаристика за превода от латински език на Лиудпранд Кремонски. (Лиудпранд Кремонски. Разплата, История на Отон, Пратеничество в Константинопол (София: „Изток-Запад“, 2015).

МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЗВЕНОТО

Стратегическата мисия на ИБЦТ през 2016 г. бе активизиране на сътрудничеството с европейските научни програми и инициативи; разширяване на научното сътрудничество чрез инструментариума на международните проекти по линия на БАН, проектите на бюджетна субсидия, рамковите договори, персоналните научни връзки, съвместните публикации, общите научни конференции и пр.

В качеството си на единствено по рода си научно звено в системата на БАН, явяващо се координатор и научен център в национален мащаб в областта на балканистичните изследвания за Югоизточна Европа, през м. ноември ИБЦТ съвместно с Националния комитет по балканистика проведе Петата национална среща по балканистика „Миграциите и Балканите от древността до наши дни“, София 17–19 ноември 2016 г.

Традиция за ИБЦТ е и периодичното провеждане на колоквиуми на Смесената българо-румънска комисия за история, ръководена от българска страна от проф. дин. Александър Костов, с научен секретар гл. ас. д-р А. Михайлова. През 2016 г. в София се състоя научна сесия по предварително одобрената от двете страни тема

„Политика и религия в Европейския югоизток“. Сесията се проведе на 29 септември в Заседателната зала на ИБ в два панела – *Средновековие* и *Ново и Най-ново време*, като в рамките на тези заседания бяха изнесени общо 17 доклада от българските и румънските участници и бе проведена оживена дискусия по въпроси от двустранен интерес.

По инициатива на Българската, Черногорската, Албанската и Македонската академии на науките през м. октомври 2016г., проф. Л. Симеонова, гл. ас. Г. Димов и гл. ас. Вл. Иванов взеха участие в международната конференция THE 1000th ANNIVERSARY OF SAINT JOVAN VLADIMIR, състояла се в Подгорица (Черна Гора).

Академичният състав на ИБЦТ работи в разгърнатата международна научна мрежа, фокусирана около значими за изследователската му дейност и насоки проекти:

В рамките на договори и спогодби на ниво Академия:

- ✓ ***Политика и общество в България и Румъния през XX в.*** – съвместен проект с Националния институт за изследване на тоталитаризма към Румънската академия на науките, с ръководител: проф. Александър Костов от българска страна.

През втората година от съвместния научен проект участниците в него продължиха работата си по предварително уточнените и съгласувани индивидуални теми в рамките на общата тема на проекта. На 27 октомври 2016 г. в Букурещ бе проведена предвидената по проекта първа кръгла маса на тема „Румъния и България след края три войни през XX век“ (Romania and Bulgaria in the Aftermath of the 20th Century Wars).

- ✓ ***Великите сили и Балканите през XIX-XX в.*** – по ЕБР със Сръбската АН (Балканоложки институт) с ръководител проф. Александър Костов.
- ✓ ***България, Сърбия /Югославия и международните отношения на Балканите (1900-1989)*** между ИБЦТ и Балканоложкия институт при САНУ, с ръков. проф. Ал. Костов.
- ✓ ***България, Черна Гора и Балканите от Берлинския конгрес до наши дни*** – между ИБЦТ и Отделът за хуманитарни науки при ЧАНИ с ръков. проф. Ал. Костов.

На 26 септември 2016 г. бе проведена кръгла маса по проект „България, Черна гора и Балканите от Берлинския конгрес до наши дни“ между Института за балканистика с център по тракология към БАН и Черногорската академия на науките и изкуствата (ЧАНИ), ръководена от проф. дин Александър Костов – директор на ИБЦТ и академик Джордже Борозан – зам. председател на ЧАНИ. На срещата присъстваха извънредният и пълномощен посланик на Черна гора в България Н. Пр. Миломир Михалевич и акад. Момир Джурович, председател на Черногорската академия на науките и изкуствата (2002–2016), които се запознаха с дейността на Института за балканистика с Център по тракология към БАН.

- ✓ **Дунавски маршрути: комуникации, конфесии, търговски мрежи (XV–XIX век)** между Институт за история „Николае Йорга“, Букурещ – РА, и ИБЦТ – БАН с ръководител доц. д-р П. Данова.

През отчетния период е осъществена работа в архиви и библиотеки, срещи и контакти за обмяна на опит и преводи. Издадени са общо публикации - 7, от които 5 студии/ статии и два отзива.

- ✓ **Етничност, език, идентичност: култура и контакти в Европейския Югоизток Европа по ЕБР с Румънската Академия (Институт за югоизточноевропейски проучвания)** с ръков. доц. д-р П. Данова.

През последната година от проекта бе проведен заключителен колоквиум по темата. Предстои публикуването им в пълен текст в сп. *Etudes balkaniques*, както и на докладите от колоквиума през 2015 г. в Румъния.

- ✓ **Балканите през османския период: завоевания и национални идентичности** към Институт за история „Николае Йорга“, Букурещ - РАН, и ИБЦТ-БАН ръководител на проекта проф. дин Рая Заимова.

В Букурещ, на 14 и 15.10.2016 г. бе проведена международна конференция на тема: *Administration ottomane et communautés religieuses* („Османска администрация и религиозни общности“) с участие на учени от България, Румъния, Гърция, Италия. Предстои публикуването на текстовете в сп. *Etudes balkaniques*.

- ✓ ***Балканите като световен кръстопът: контакти и обмен*** по ЕБР с Византоложки институт – САНИ с ръководител проф. Л. Симеонова

Организирано заседание-семинар заедно с медиевисти от ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ на тема „Посещението на св. Сава Сръбски в столицата на Второто българско царство (1235/36 г.)“ (В. Търново и Арбанаси, 19-20 април 2016 г.).

Проведен в Белград семинар на тема „Centers of Political and Cultural Contacts between Serbia and Bulgaria in the Middle Ages“, 21-25 август 2016 г.

Предадено за печат е изданието Симеонова, Л. (Съст.) „Средновековните Балкани като световен кръстопът: контакти и обмен“, което ще бъде публикувано в [*Studia balcanica* 32].

- ✓ ***Извори, студии и помагала за хърватската история. (Българи и хървати в Югоизточна Европа VII – XIXв.)*** - по ЕБР с Хърватската академия на науките и изкуствата. Ръководител: проф. Св. Елдъров.

Членовете от работния екип (проф. Светлозар Елдъров и доц. Ирина Огнянова) участваха в V-ия конгрес на хърватските историци „Кризис, конфликти и солидарност в историческа перспектива“, Задар, 5-9 октомври 2016 г. Заедно с това те представиха (заедно с проекта на доц. А. Балчева) сборника „Българо-хърватски политически и културни връзки. Сборник в чест на 75-годишнината на Румяна Божилова“. София, ИБЦТ, 2015, 500 стр.“ – в Джаково на 8 април, в Осиек на 9 април и в Загреб на 3 октомври под формата на съвместни българо-хърватски научни форуми (кръгли маси). През годината са издадени 4 статии в български и чужди научни списания.

- ✓ ***Между Виена и Цариград. Национализмът в Централна и Югоизточна Европа след разпадането на Хабсбургската и Османската империи*** – по ЕБР с Чешката АН (Масариков институт и архив на Академията на науките на Чешката република) с ръководител: доц. д-р Румяна Прешленова

През 2016 г. участниците в проекта работиха по издаването на сборника „Formování národní identity národů střední a jihovýchodní Evropy a národnostní konflikty ve střední Evropě a na Balkáně ve 20.stol. В заключителната фаза на проекта

беше проведен двудневен семинар в Прага (30.10. – 2.11.2016 г.), на който авторите от българска и чешка страна представиха и обсъдиха работните варианти на текстовете си.

- ✓ ***Приносът на интелектуалните и духовните елити в България и Хърватия за езиковото и културно многообразие на Европа*** – по ЕБР с Хърватската академия на науките и изкуствата (Институт за хърватска литература, история и театър) с ръководител: доц. д-р Антоанета Балчева.

През отчетния период са подготвени 1 монография, 9 студии и статии за научни списания и сборници в България и Хърватия, от които 6 публикувани и 3 приети за печат. Публикуван бе доклад от участието в V-ия конгрес на хърватските историци „Кризис, конфликти и солидарност в историческа перспектива“, Задар, 5-9 октомври. Във формата на съвместни българо-хърватски научни форуми (кръгли маси) бе представено изданието „Българо-хърватски политически и културни връзки. Сборник в чест на 75-годишнината на Румяна Божилова“. София, ИБЦТ, 2015, 500 стр.“ – в Джаково на 8 април, в Осиек на 9 април и в Загреб на 3 октомври. През м.октомври 2016 г. бе организиран и VII-ия Фестивал на българо-хърватското музикално приятелство, който се състоя в храм „Покров Богородичен“, София, с участието на музикалната група „Делмати“ от гр.Сплит, водени от проф. Алойзийе Просоли и мъжкия ортодоксален ансамбъл „България“ с диригент акад. Валентин Бобевски.

По линия на сътрудничеството между БАН и МАНИ:

- ✓ ***Православие и католицизъм на Балканите XIX – XX век***, българо-македонски проект от сътрудничеството между БАН и МАНИ, с ръков. проф. дин Св. Елдъров и участници проф. дин Ал. Костов и доц.д-р З. Първанова. През годината авторите завършиха своите студии и статии и беше подготвен сборникът „История, религия и политика“.

В рамките на договори и спогодби на институтско ниво:

- ✓ ***Балканите през периода на Студената война***, съгласно съвместния договор за сътрудничество с Центъра за изучаване на Студената война към Харвардския университет с ръков. проф. дин Ал. Костов и проф. д-р Марк Креймър

- ✓ **Италия и модернизацията на Балканите (XIX-XXI век)** съвместно с департамента „Политически науки“ на Университета „Рома-тре“ (Италия) с ръководители проф. Фр. Гуида от италианска страна и проф. дин Ал. Костов от българска.

През 2016г. бе проведен международния колоквиум на тема „Балканите, България и Италия по време на студената война“ (Convegno internazionale di studi „I Balcani, la Bulgaria e l'Italia durante la Guerra fredda“), Dipartimento di Scienze politiche – Università degli Studi Roma Tre, Associazione Italiana di Studi del Sud-Est Europeo, Институт за балканистика с Център по тракология. Рим, 5-6 май 2016, като докладите бяха отпечатани в кн. 4 на „Етюд балканик“ – Костов, Ал., Фр. Гуида, П. Данова (Съст.). I Balcani, la Bulgaria e l'Italia durante la Guerra fredda. Atti del convegno internazionale di studi organizzato dal Dipartimento di Scienze politiche.

През 2016 г. учените от института имаха възможност да разширят международното си сътрудничество с водещи научни институции.

На 15 октомври 2016 г. в Пекин беше подписано споразумение за сътрудничество между Института за балканистика с Център по тракология при БАН и китайския Център за изследване на цивилизациите при Столичния нормален университет (СНУ). С него двете страни се договориха за осъществяване на двустранен обмен на учени и докторанти, развитие на изследователски проекти и организиране на съвместни научни прояви. Документът беше подписан от директора на ИБЦТ проф. дин Александър Костов, проф. Гонг Хуили президент на Столичния нормален университет и директора на Центъра за изследване на цивилизациите проф. Ли Синченг.

През м. ноември 2016 г. бе сключен двустранен договор между Института за литература и изкуство (Белград) и ИБЦТ за научен и образователен обмен.

Извоюван авторитет има и международната дейност на Центъра по тракология, станал част от института след 2010 г. Същият е седалище на Международния съвет за индоевропейски и траколожки изследвания, създаден през далечната 1988 г. Силното участие на учените в двата международни конгреса по тракология през последните години – в Турция и Румъния, доведе до номинирането на България, гр.

Казанлък като място за провеждане на следващия XIII конгрес по тракология през 2017 г.

УЧАСТИЕ НА ЗВЕНТО В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

През 2016 г. една от основните задачи в стратегията на ИБЦТ бе развитието на научния потенциал, чрез създаването на благоприятни условия за научна кариера, професионално израстване и квалификация на учените главно чрез национални и европейски програми за обучение и специализация.

В ИБЦТ се обучаваха специалисти по 6 докторски програми в 3 професионални направления, одобрени от НАОА:

1. По професионалното направление 2.2. История и археология:

-Стара история и тракология;

-Средновековна обща история;

-Нова и най-нова обща история;

-Документалистика, архивистика, палеография (включително историография и изворознание).

2. По професионалното направление 2.1. Филология.

-Балкански литератури и култури .

3. По професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

-Теория и история на културата.

Образователната програма на докторантите в ИБЦТ позволи и през 2016 г. публикуването на техните трудове на страниците на периодичните издания на института и в тематичните сборници, част от научната продукция на академичния състав. Зачислените докторанти бяха включени в текущите институтски, национални и европейски научни проекти, както и в проведените научноизследователски конференции и други форуми на ИБЦТ със сродни научни институти и университети в страната и в чужбина.

По програма ERASMUS, ИБЦТ продължи сътрудничеството си с университетите „Атълъм“ в Анкара и „Осман Гази“ в Ескишехир (Турция) с главен координатор доц. д-р Й. Бибина, както и с Атинския университет, Университета „Македония“ в Солун с координатор доц. д-р Ю. Константинова. Подписани бяха

нови договори с Центъра за новогръцки проучвания в Атина и Университета „Демокрит“ в Комотини.

В ЦО на БАН по направление „Културно-историческо наследство и национална идентичност“ бяха заявени 25 специализирани курса за Докторантското училище.

През 2016г. в ИБЦТ са се обучавали общо 11 докторанта, от които 8 редовни и 1 задочен, 2 са отчислени с право на защита.

През отчетния период 20 учени от ИБЦТ са преподавали в 12 български и чужди университети и научни центрове. Сред тях са СУ „Св. Климент Охридски“ (ИФ, ФСФ, ФКНФ, ГГФ), НБУ, Американския университет (АУБ), ЮЗУ „Н.Рилски“ в Благоевград, ПУ „Паисий Хилендарски“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, УниБИТ, Американския изследователски център, Археологическия институт в Полша, Държавния университет – Жешув в Полша, франкофонския ц-р (Centre de réussite universitaire (CRU) в СУ „Св. Климент Охридски“, Унгарския културен институт и др.

Изследователи от ИБЦТ (проф. Ал. Костов, гл. ас. д-р Б. Бобев и гл. ас. д-р Б. Банчев) нееднократно са участвали в експертни срещи, организирани от Министерския съвет и Центъра за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност (БОРКОР), посветени на важни проблеми във връзка с международното положение на България в съвременната ситуация.

Общо 15 лектори от ИБЦТ са преподавали в 11 магистърски и 33 бакалавърски програми в рамките на 39 учебни теми. Специалисти от Института са участвали в подготовката на 3-ма дипломанта, 6 докторанта от БАН и 4 от външни научни институции. През 2016г. имаме 14 учени, членове на 30 научни журита, сред които 6 – външни на ИБЦТ институции като СУ „Св. Климент Охридски“, (катедрите „История на България“, Факултета по славянски филологии), НБУ, НАИМ, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ (ИФ и Православен бословски факултет), Военна академия „Георги Стойков Раковски“ и др.

През 2016 г. учените от ИБЦТ са подготвили общо 27 броя рецензии и становища за конкурси по ЗРАСРБ както следва: 2 за длъжността „професор“, 6 за „доцент“, 4 за „ главен асистент“ и 12 за доктори, 3 за „Доктор на науките“.

За повишаване конкурентноспособността на ИБЦТ важна роля имат изнесените семинари, публични лекции и лекционни курсове на международни форуми, в чужди университети и научни центрове.

ИЗДАТЕЛСКА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО

Въпреки проблемите от финансово естество ИБЦТ се стреми успешно да развива издателската си дейност.

Сп. *Etudes balkaniques* отчита кн. 4, 2015 и 1-4, 2016 г. до средата на м. ноември 2016 г. или общо 5 книжни тела. Материалите са качени на електронната библиотека СЕЕОЛ. Създадена е специална страница на списанието на английски, където е качена необходимата информация от текущата 2016 година. Подготвени и подадени са документи за финансиране на списанието в МОНМ. Спечелен е и конкурс за финансиране на стойност 7000 лв. за 2017 г.

Брой 5/2016 г. на периодичното научно издание на ИБЦТ – БАН, сп. *Балкани* излезе в предвидения срок и бе посветен на НЕФОРМАЛНАТА ДИПЛОМАЦИЯ. Материалите са качени на електронната библиотека СЕЕОЛ.

Сп. *Orpheus* публикува брой № 21 (за 2014 г.), излязъл от печат през 2016 г. Материалите са качени на електронната библиотека СЕЕОЛ. Събран е № 22 (за 2015 г.) – в момента се прави езикова редакция и до един месец ще бъде предаден за печат. Същевременно се събира № 23 (за 2016 г.).

Проблеми: Все още не може да се навакса изоставането от 2016 г. поради недостатъчно финансиране, когато е трябвало да се издадат № 21 и 22, а през 2017 – №23 и №24 – съответно за 2016 и 2017 г. Обмисля се вариант за издаване на двойна книжка 23/24 за 2016/2017 г., тъй като се предвижда №23 да съдържа докладите от конференция „Getica“ и е възможно да се получи голям обем. Проблем ще бъде обаче преводът на този обемист брой.

През 2016 г. бе публикуван том XXI на поредица *Thracia* – Георгиева, Р., Св. Янакиева, К. Порожанов (Съст.). Древна Тракия през I хил.пр. Христа: икономика, политика, общество, култура“, *Thracia XXI*, София, изд. на БАН „Проф. М. Дринов“ , 2016, 329 сс. ISSN 0204-9872. Материалите са качени на електронната библиотека СЕЕОЛ. Подготвен за печат бе и том XXII.

През отчетния период излезе от печат и бр. 31 от поредицата *Studia balkanika* – Лозанова, В., Фол, В. (Съст.) *Mirabilia: чудеса и чудовища*. С., 2016 (*Studia*

balkanika 31), ISSN 978-619-7179-05-7, 9-11.

Предаден за публикуване бе бр. 32 „Средновековните Балкани като световен кръстопът: контакти и обмен“ [*Studia balcanica 32*], София: ИБЦТ – БАН, 2016, 350 с.

Заедно с периодичните издания ИБЦТ отпечатва отделни сборници и монографии. Някои от тях са самостоятелни издания на института, а други са съвместни с издателства като „Парадигма“, „Фабер“ и пр.

Библиотечният фонд на ИБ понастоящем съставлява 28 539 броя. За годината са постъпили 533 нови библиотечни документа, от които 253 са новопостъпилите книги и 280 броя са периодичните издания.

Най-голям е делът на постъпилите материали като дарение – 267, сред които превес имат предоставените от издателство Türk Tarih Kurumu Yayinlari книги. По линия на книгообмена са получени 225 броя, закупени са - 36 библиотечни единици, 5 от които са получени по депозит.

През изтеклата година в библиотеката на ИБ са регистрирани 402 читателя, сред които колеги от научното звено, от системата на БАН, студенти, външни читатели и гости от чужбина. От тях 105 са професори и доценти, 92 са научни сътрудници, асистенти, докторанти.

Ползвани са общо 4 820 библиотечни материала. Направени са 1096 устни библиографски справки. Изпълнени са 21 поръчки на библиотеки по линия на МЗС. Проведени са 2 тематични изложби.

В библиотеката на Центъра по тракология „Проф. Ал. Фол“ към 31.12.2016 г. се съхраняват 6706 тома библиотечни единици. Постъпили са 226 т. библиотечни единици: книги – 71 т., периодични издания – 155 т. Текущите заглавия на периодичните издания получени в библиотеката през 2016 г. са 57, от които 8 са нови. Общият брой регистрирани читатели през отчетния период е 108. Системно се извършва издирване на българска и чуждестранна научна литература по профила на звеното. Набавянето ѝ става основно чрез книгообмен и като дарения. През настоящата година се създадоха книгообменни взаимоотношения с над 5 музея от страната. Публикуваните от Центъра по тракология „Проф. Ал. Фол“ нови издания

своевременно се предоставят на ЦБ на БАН и на сектор „Международен книгообмен“ на БАН. Поддържа се топографския каталог, а новопостъпилите библиотечни документи своевременно се отразяват в Книгата за Движение на фонда. През 2016 г. бе извършен ремонт и обзавеждане на второ книгохранилище.